

'Niets meer kunnen doen, dat zeg ik nooit'

tekst **Folly van Dijk**
foto **Ton van de Meulenhof**

'De eerste keer? Om eerlijk te zijn, herinner ik me dat niet meer. Weet je, zo'n eerste keer bestaat eigenlijk niet. Als arts in opleiding word je nooit voor de leeuwen geworpen, maar meegenomen aan de hand door je opleider. Je zit erbij wanneer je dit voor het eerst meemaakt, de specialist voert het woord, zoals ik dat tegenwoordig doe. Elke specialist doet dit op zijn eigen manier en je pikt van elke opleider wat mee. Je groeit in je vak, ook in het voeren van moeilijke gesprekken. 'Ik ben me er wel altijd heel erg van bewust dat ik in een totaal andere positie zit dan de patiënt: dit is de plek waar ik mij goed voel, altijd. Ik zoek naar het beste voor mijn patiënten, fiets 's avonds naar huis en als mijn vrouw dan vraagt 'hoe was je dag?' zeg ik: goed. Ik hoef geen verhaal kwijt, ik heb die professionele pet onderweg al afgezet. Er is dokter Creemers en Geert-Jan Creemers.'

'Niets meer voor iemand kunnen doen: zo zeg ik het nooit. Want dat zou betekenen dat ik een patiënt in de steek laat en dat

MIJN EERSTE KEER

Geert-Jan Creemers (52) is internist-oncoloog in het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven. Kanker is een chronische ziekte aan het worden. Dat zorgt ervoor dat de communicatie met patiënten anders verloopt dan pakweg dertig jaar geleden. Maar er moeten nog steeds 'slecht nieuws' gesprekken worden gevoerd. Hoe doet Creemers dat? En hoe ging dat de eerste keer?

doe ik niet. Al is het einde in zicht, we blijven de patiënt en zijn familie begeleiden. Wat wil je? Ik ben maanden, soms jaren bij hun ziekteproces betrokken. Kanker is een chronische ziekte aan het worden, waarbij de behandeling draait om begeleiden en terugdringen van symptomen en pijnbestrijding. Dat levert een heel andere communicatie met de patiënt op dan toen ik begon.'

'Ik zie hoe ze omgaan met hun ziekte, hoe deze afdeling een tweede thuis voor ze wordt. Aan goed contact met de patiënt hecht ik ontzettend veel waarde. Wel heb ik geleerd dat je met de ene patiënt heel anders moet omgaan dan met de andere. Wat doet het met hem, de partner die meegekomen is, de kinderen?' 'Voor mij is het medische verhaal

dagelijkse kost, maar ik probeer het op zo'n manier over te brengen dat de patiënt het begrijpt, de regisseur van zijn leven blijft en dat we gezamenlijk de behandeling bepalen. De mondigheid neemt toe: alleen ouderen vragen nog 'wat zou u doen, dokter?' Jongere generaties willen weten wat de alternatieven zijn, wegen voors en tegens af. Want keuzes zijn er altijd. Die leg ik voor en die bespreken we. Soms is de kernvraag eenvoudig: welke behandeling biedt de meeste kans op genezing? Maar vaak is deze moeilijk als de behandeling slechts levensverlengend is en gepaard kan gaan met bijwerkingen. In welk stadium de ziekte ook is, ik blijf voor ze klaarstaan en haal bewust de patiënt en familie dicht naar me toe. Daarmee stel ik me kwetsbaar op. Dat menselijke aspect vind ik het mooiste aan mijn vak en patiënten hechten er veel waarde aan. De meesten dan. Het komt ook voor dat patiënten meer behoefte hebben aan afstand. Niet naar Creemers, die praat te veel, zeggen ze dan.'

'Ik haal de patiënt en familie bewust naar me toe'

'Het komt maar zelden voor dat je iemand overvalt met slecht nieuws. Vaak koestert de familie meer hoop dan de patiënt. Dat maakt hem of haar eenzaam, die voelt wat

Geert-Jan Creemers

- studeerde geneeskunde aan de UvA.
- Tijdens zijn opleiding tot internist in het Elisabeth ziekenhuis in Tilburg koos hij voor de specialisatie oncologie.
- Hij werkte in de Daniel Den Hoed kliniek in Rotterdam en was internist in het Streekziekenhuis Walcheren in Vlissingen.
- Hij promoveerde in 1996.
- Sinds 1999 is hij werkzaam als internist-oncoloog in het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven.

zich afspeelt in zijn of haar lichaam. Als ik vertel dat genezing niet meer mogelijk is, bevestigt dat vaak wat hij of zij al wist. En hoe je het ook brengt, zakelijk, een beetje afzwakkend of voorzichtig; de boodschap moet duidelijk zijn. Als de emoties heel hoog oplopen, stel ik voor om een paar dagen later verder te praten.'

'Wat ik bewonderenswaardig vind, is dat de zekerheid van de naderende dood mensen kracht geeft. In heel korte tijd worden belangrijke stappen gezet, ze vragen zich af: wat wil ik nog? Wat ga ik nog doen met de tijd die me rest? Hun energie is niet langer op hoop gericht, maar op andere zaken. Mijn boodschap is dan altijd: stel niets uit! Dat wordt goed opgepikt, zeker hier, want Brabanders zijn levenskunstenaars; voor hen is de dood onderdeel van het leven. Een Brabander kan rustig reageren met een opmerking als: tja, niet iedereen kan tachtig worden. Het is zoals het is.'

'Als mensen al vragen: hoeveel tijd heb ik nog? kan ik daar geen antwoord op geven. Het doet niet terzake. Stel iemand hoort dat hij nog twee maanden heeft en dat worden er zes - dan kunnen die laatste vier maanden afschuwelijk zijn, geloof me. Ook al kan ik medisch gesproken niets meer voor iemand doen, er blijft altijd contact, soms nog met de familie na het overlijden. Daar maak ik tijd voor vrij en het wordt gewaardeerd. Als professional heb ik dat schouderklopje niet nodig, als Geert-Jan Creemers wel.'